

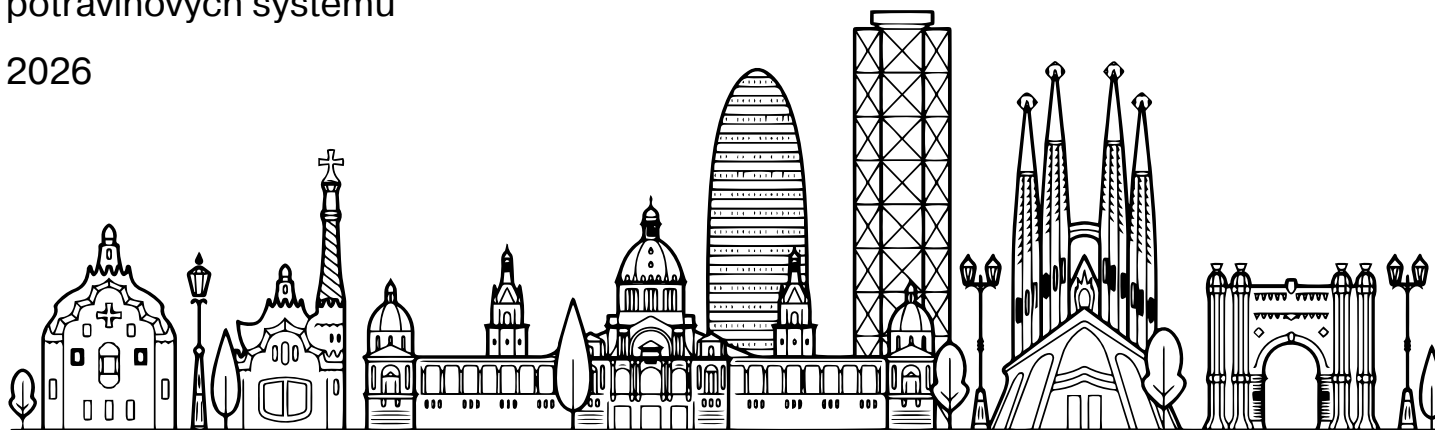
METODICKÁ PŘÍRUČKA

JAK NAVRHNOUT A REALIZOVAT MÍSTNÍ POTRAVINOVOU POLITIKU PROSTŘEDNICTVÍM VZÁJEMNÉHO UČENÍ MEZI PARTNERY

pro evropské místní
samosprávy

Projekt Erasmus+ EuroFoodXchange –
Osilování kapacit místních samospráv při
budování udržitelných místních
potravinových systémů

2026

Funded by
the European Union

Prague
innovation
institute

CLIMATO SFERA

2	Partneři
3	Úvod a návod k použití
4	Modul 1 – Porozumění místním potravinovým systémům a úloze místních samospráv
4	1.1 Co je místní potravinový systém?
5	1.2 Proč mají místní samosprávy důležitou roli a jak mohou jednat?
10	1.3 Společné výzvy evropských místních samospráv
12	Modul 2 – Diagnostika místního potravinového systému
12	2.1 Diagnostika: základní etapa místní potravinové politiky
13	2.2 Mapování zainteresovaných stran místního potravinového systému
15	2.3 Diagnostická mřížka ve 4 dimenzích
16	2.4 Jak vést participativní diagnostický workshop
17	2.5 Vytvoření užitečného a srozumitelného dokumentu
18	Modul 3 – Tvorba místní potravinové strategie
18	3.1 Strom výzev a řešení: společné vytváření priorit s aktéry daného území
19	3.2 Shromáždění a stanovení priorit opatření: vytvoření struktury strategie
20	3.3 Přehledový panel a akční listy: převést strategii do praxe
22	Modul 4 – Spolupráce a vzájemné učení mezi místními samosprávami
22	4.1 Proč spolupracovat?
23	4.2 Jaké formy může mít spolupráce?
24	4.3 Jak zahájit spolupráci a výměnu zkušeností – praktický postup

25 Modul 5 – Zajištění dlouhodobé udržitelnosti a hodnocení

- 25 5.1 Začlenit potravinovou politiku do dlouhodobého politického plánování a vyčlenit na ni dostatečné lidské i finanční zdroje
- 26 5.2 Kolektivní řízení potravinové politiky
- 27 5.3 Dlouhodobé financování
- 27 5.4 Hodnocení dopadů místní potravinové politiky
- 29 5.5 Komunikace jako nástroj dlouhodobého ukotvení potravinové politiky

30 Bibliografie

Partneři

- **Let's Food** je francouzská organizace, která podporuje území při vytváření udržitelných a odolných potravinových systémů prostřednictvím územní spolupráce a sdílení dobré praxe na místní, národní i mezinárodní úrovni. Její hlavní oblasti činnosti jsou:
 - podpora místních samospráv při tvorbě potravinových politik a rozvoji územní spolupráce;
 - sdílení inspirativních iniciativ a příkladů dobré praxe, včetně publikace studií a srovnávacích analýz;
 - vzdělávání a posilování kapacit volených zástupců, pracovníků veřejné správy a studentů.

- **Pražský inovační institut (PII)**, založený hlavním městem Prahou, podporuje inovace v podnikání, vzdělávání a městském rozvoji. Jako koordinátor strategie Cirkulární Praha 2030 si vybudoval významné odborné zkušenosti v oblasti potravinových politik a městského zemědělství.

- **Climato Sfera** je rumunská organizace zaměřená na ekologickou transformaci prostřednictvím zapojování občanů. Zvyšuje povědomí o změně klimatu a realizuje projekty podporující udržitelné potravinové systémy, zejména:
 - *Compost Academy* – vzdělávací program zaměřený na kompostování s cílem snížit množství bioodpadu;
 - *ReGreenation* – iniciativa zaměřená na přeměnu městských prostor na zelené plochy podporující městské zemědělství a biologickou rozmanitost.

ÚVOD A NÁVOD K POUŽITÍ

Proč tato příručka?

Tato metodická příručka vznikla v rámci projektu EuroFoodXchange, financovaného z programu Erasmus+ Evropské unie. Cílem projektu je posílit kapacity místních samospráv při navrhování a realizaci místních potravinových strategií prostřednictvím výměny zkušeností, sdílení osvědčených postupů a vzájemného učení mezi partnery.

Příručka vychází z poznatků získaných během pilotních aktivit realizovaných ve městech Praha (Česká republika) a Galați (Rumunsko) i ze zkušeností několika francouzských místních samospráv, které dlouhodobě rozvíjejí potravinové politiky. Jejím cílem je sdílet metodické postupy vytvořené v rámci projektu tak, aby mohly být přizpůsobeny a využity i v dalších městech a regionech.

[Více informací o projektu EuroFoodXchange se dozvíte v tomto videu věnovaném tomuto projektu](#)

Komu je příručka určena?

Příručka je určena především pracovníkům veřejné správy a voleným představitelům místních samospráv, kteří chtějí zahájit nebo dále rozvíjet místní potravinovou strategii. Protože je oblast potravinových systémů mezioborová, je příručka určena zejména pracovníkům zabývajícím se územním plánováním, zemědělstvím, místním hospodářským rozvojem, sociální oblastí, veřejným stravováním, veřejným zdravím nebo ekologickou transformací. Určena je také pracovníkům odpovědným za mezinárodní spolupráci, kteří chtějí začlenit témata potravinových systémů do svých projektů decentralizované spolupráce.

Jak příručku používat?

Příručka je rozdělena do pěti modulů, které odpovídají hlavním etapám přípravy a realizace místní potravinové strategie. Jednotlivé moduly lze využívat samostatně podle aktuální fáze, ve které se vaše samospráva nachází.

- **Modul #1** - Porozumění místním potravinovým systémům a úloze místních samospráv
- **Modul #2** - Analýza místního potravinového systému
- **Modul #3** - Tvorba místní potravinové strategie
- **Modul #4** - Spolupráce a vzájemné učení mezi místními samosprávami
- **Modul #5** - Zajištění dlouhodobé udržitelnosti a hodnocení

MODUL #1

Porozumění místním potravinovým systémům a úloze místních samospráv

1.1 Co je místní potravinový systém?

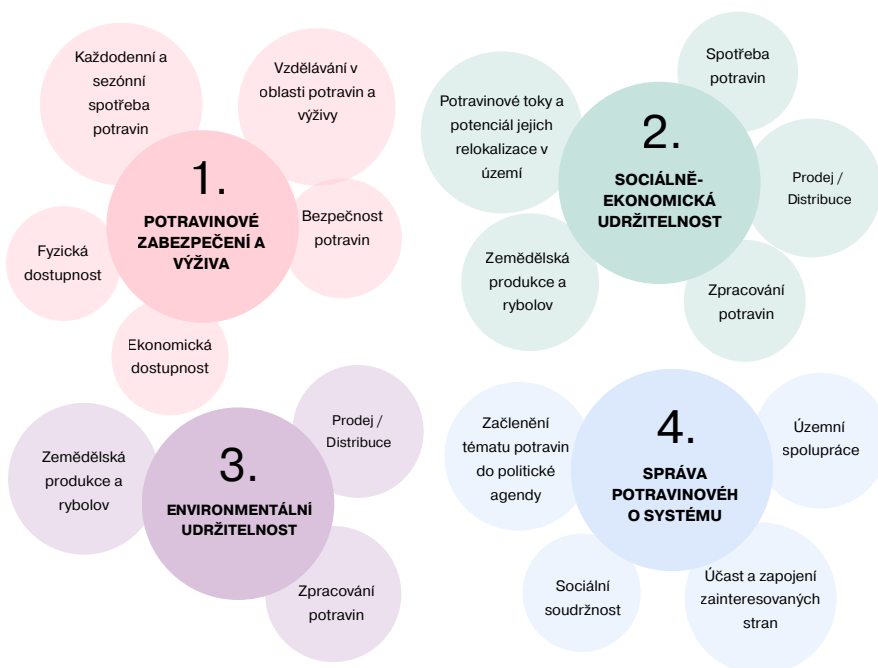
Místní potravinový systém zahrnuje všechny vzájemně propojené činnosti související s produkcí, distribucí, zpracováním, spotřebou a nakládáním s potravinami, stejně jako zdroje nezbytné pro jejich fungování (Malassis, 1983; Rastoin a Gheris, 2010).

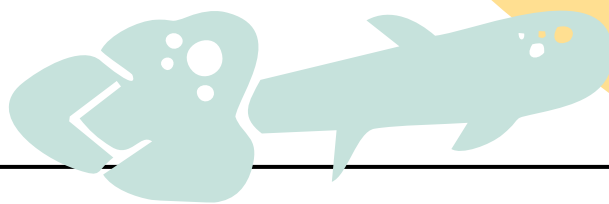
DEFINICE

Definice udržitelného potravinového systému použitá v této příručce vychází z definice Nicolase Bricase, která navazuje na vymezení FAO, Biodiversity International a IPES-Food (Brand et al., 2017).

«Udržitelné potravinové systémy:

- chrání životní prostředí a biologickou rozmanitost, aniž by vyčerpávaly neobnovitelné přírodní zdroje nebo způsobovaly znečištění;
- zajišťují všem přístup k dostatečnému, zdravému, výživnému a kulturně přijatelnému jídlu;
- jsou založeny na inkluzivním ekonomickém systému, který podporuje tvorbu pracovních míst pro všechny a snižuje nerovnosti v rozdělení moci mezi podniky i v rámci hodnotových řetězců, čímž přispívá ke spravedlivějšímu rozdělení vytvořené hodnoty;
- podporují sociální soudržnost a respekt k rozmanitosti i dynamice kultur;
- posilují důvěru v potravinový systém a umožňují občanům aktivně se podílet na jeho dalším rozvoji.»

V době zásadních proměn globálních potravinových systémů představují místní samosprávy klíčové aktéry přechodu k udržitelným potravinovým systémům ze dvou hlavních důvodů (Let's Food, 2026):

- Mají jedinečnou znalost svého území a jsou v přímém kontaktu s místními aktéry, což jim umožňuje navrhovat politiky odpovídající potřebám daného území.
- Disponují konkrétními kompetencemi, jejichž prostřednictvím mohou aktivně podporovat transformaci místního potravinového systému.

1.2 Proč mají místní samosprávy důležitou roli a jak mohou jednat?

Role vymezená rozdělením kompetencí

Vzhledem ke své průřezové povaze není oblast potravin zpravidla jedinou a výlučnou kompetencí svěřenou jedné úrovni veřejné správy. Je průřezová: týká se zemědělství, územního plánování, veřejného zdraví, sociální oblasti, odpadového hospodářství, vzdělávání atd. Přestože oblast potravin zahrnuje různá odvětví, zapojuje také více úrovní územní správy – od krajů po obce –, z nichž každá působí v odlišných oblastech souvisejících přímo či nepřímo s potravinovým systémem (ANCT – Agence Nationale de la Cohésion des Territoires, nedatováno).

ARCHITEKTURA KOMPETENCÍ: OD EVROPSKÉ UNIE K MÍSTNÍM SAMOSPRÁVÁM

Místní potravinové politiky jsou součástí systému sdílených kompetencí mezi Evropskou unií, členskými státy a místními samosprávami.

Na úrovni Evropské unie představuje Společná zemědělská politika (SZP) od roku 1962 hlavní nástroj podpory zemědělství a oblasti potravin. Jejím cílem je zajistit potravinové zabezpečení, spravedlivé příjmy zemědělců a podpořit transformaci zemědělských systémů. První pilíř SZP, zaměřený na přímé platby zemědělcům, představuje přibližně tři čtvrtiny jejího rozpočtu. Druhý pilíř, financovaný zejména z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), podporuje rozvoj venkova, agroenvironmentální opatření a územní projekty (Toute l'Europe, bez data).

Od roku 2019 posilují Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal) a strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ (Farm to Fork) ambice Evropské unie v oblasti udržitelnějších potravinových systémů. Mezi stanovené cíle patřilo zejména snížení používání pesticidů o 50 % a zvýšení podílu ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na 25 % do roku 2030, přestože některé z těchto ambicí byly od té doby upraveny (Toute l'Europe, bez data).

Členské státy následně promítají tyto priority do svých strategických plánů SZP a do vlastních zemědělských, potravinových, zdravotních či vzdělávacích politik. Současně vymezují kompetence jednotlivých úrovní veřejné správy (nařízení (EU) 2021/2115; Vie publique, 2023; Sonnino & Spayde, 2024).

Právě na místní úrovni – v krajích, okresech, obcích a svazcích obcí, podle správního uspořádání jednotlivých států – získávají tyto priority konkrétní podobu. Místní samosprávy tak mají k dispozici řadu nástrojů, které jim umožňují navrhovat a realizovat místní potravinové politiky přizpůsobené potřebám svého území.

Hlavní nástroje místních samospráv

Níže uvedené nástroje patří mezi ty, které evropské místní samosprávy nejčastěji využívají k ovlivňování svého potravinového systému (Let's Food, 2026).

HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ

Místní samosprávy mohou podporovat transformaci potravinových systémů prostřednictvím iniciativ v oblasti hospodářského rozvoje: podporou zemědělsko-potravinářských odvětví (logistiky, zpracování, jatek apod.), podporou sociální a solidární ekonomiky, usnadňováním vzniku komunitních zahrad a zemědělských podniků, zajištěním prostor pro přímý prodej nebo financováním zemědělských družstev (Let's Food, 2021; Bodiguel et al., 2021; Vie Publique, 2022).

Příklad: Štrasburk a Grenoble (Francie) – regionální značka a veřejná jatka ve službách místních produkčních řetězců

Eurometropole Štrasburk podporuje regionální značku „**Savourez l'Alsace avec l'Agriculture Locale®**“, která propaguje zemědělské a potravinové produkty pocházející převážně z daného území. **Grenoble Alpes Métropole** je spoluvlastníkem veřejných jatek provozovaných jako veřejné služba. Více než 86 % poražených zvířat pochází z místních chovů v regionu a 90 % jatečně zpracovaných těl se prodá prostřednictvím místních distribučních sítí. Obě iniciativy přispívají k posílení místních potravinových výrobních řetězců (Grenoble Alpes Métropole, 2023; Let's Food, 2021).

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJ MĚST

Místní samosprávy mohou rovněž zapracovat cíle v oblasti potravin do územně plánovacích a strategických dokumentů: podporovat městské zemědělství, chránit zemědělskou půdu nebo rozvíjet školní vzdělávací zahrady (Banque des Territoires, 2020).

Příklad: Vratislav (Polsko) – ekologická městská farma zřízená městem

Ve **Vratislavi (Polsko)** zřídila městská samospráva ekologickou městskou farmu o rozloze 2,5 hektaru ve spolupráci s univerzitou, nevládní organizací a podniky. Již během první sezóny dodávala čerstvou zeleninu do 16 městských mateřských škol, z čehož mělo prospěch více než 2 500 dětí. Tento projekt je součástí strategie potravinové odolnosti, jejímž cílem je posílit místní produkci a krátké dodavatelské řetězce (Let's Food, 2026).

VEŘEJNÉ STRAVOVÁNÍ

Místní samosprávy, které zajišťují školní a institucionální stravování, mohou podporovat využívání ekologických a místních surovin, jídelníčky zaměřené na zdravou výživu a programy zaměřené na snižování plýtvání potravinami (Bodiguel et al., 2021).

Příklad: Turín (Itálie) **– Ekologické a místní školní stravování**

Město **Turín (Itálie)** zajišťuje více než 6 milionů jídel ročně ve 335 školských zařízeních. Dodávky jsou založeny převážně na ekologických, místních a sezónních produktech (90 až 100 % podávaných potravin), přičemž každý den jsou nabízeny také vegetariánské pokrmy. Tato politika spojuje cíle v oblasti výživy, podporu místních zemědělců a spravedlivý přístup všech žáků ke kvalitním potravinám (Let's Food, 2026).

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, VODA A ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Kompetence v oblasti ochrany životního prostředí umožňují místním samosprávám působit v oblasti plýtvání potravinami, využívání biologicky rozložitelného odpadu, ochrany ekosystémů a zachování přírodních zdrojů. Obce mohou zvyšovat povědomí obyvatel, zavádět systémy sběru a recyklace a rozšiřovat zeleň ve veřejném prostoru (Bodiguel et al., 2021).

Příklad: Metropole Lyon (Francie) **– Využívání biologicky rozložitelného potravinového odpadu**

Metropole Lyon od roku 2021 postupně vybudovala rozsáhlou síť pro sběr biologicky rozložitelného odpadu, která dnes zahrnuje přibližně 2 600 sběrných míst. Odpad je využíván prostřednictvím různých způsobů kompostování a více než tři čtvrtiny vyprodukovaného kompostu jsou znovu využívány na místní úrovni, což přispívá k potravinové soběstačnosti území (Métropole de Lyon, bez data).

SOCIÁLNÍ OBLAST A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Místní samosprávy mohou bojovat proti potravinové chudobě a posilovat sociální soudržnost například podporou sociálních obchodů s potravinami, komunitních zahrad se sociálně integrační funkcí, potravinových poukázek nebo občanských družstev. V rámci své odpovědnosti za veřejné zdraví mohou rovněž realizovat místní programy zaměřené na výživu a osvětové kampaně (Let's Food, 2021).

Příklad: Tampere (Finsko) **– Metoda Vegemi pro vzdělávání v oblasti stravování**

Ve městě Tampere (Finsko) seznamuje metoda Vegemi děti ve věku od 3 do 8 let se zdravým stravováním prostřednictvím hravé postavičky, mobilní aplikace a vzdělávacích pomůcek. Tato iniciativa, zavedená v pilotních školách od roku 2024, přispěla ke zvýšení zájmu dětí o ovoce a zeleninu a podpořila jejich konzumaci již od raného věku (Let's Food, 2026).

Některé místní samosprávy využívají své kompetence v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti k urychlení transformace potravinových systémů: podporují vzdělávání v agroekologii na zemědělských středních školách, rozvoj profesních oborů zaměřených na řemeslné zpracování potravin nebo doprovázejí inovativní podnikatele v potravinářském sektoru (Let's Food, 2021).

Příklad: Goussainville (Francie) – Kulinářský inkubátor pro budoucí restauratéry

V Goussainville podporuje kulinářský inkubátor budoucí restauratéry prostřednictvím kombinace gastronomického vzdělávání a podnikatelského poradenství. Účastníci získávají školení v oblasti kulinářských technik, řízení podniku i komunikace s cílem usnadnit založení jejich podnikání a rozšířit nabídku místních potravin ve departementu Val-d'Oise (Let's Food, 2020).

Tři národní kontexty: Francie, Česká republika a Rumunsko

Tři partnerské země projektu EuroFoodXchange mají odlišné institucionální uspořádání, které ovlivňuje možnosti místních samospráv v oblasti potravinových politik.

FRANCIE

Příznivý rámec pro místní potravinové politiky

Francie má 18 regionů, 101 departementů, 1 254 meziobecních sdružení a více než 34 000 obcí. Decentralizace posílila kompetence místních samospráv, přestože stát si i nadále zachovává ústřední roli při tvorbě veřejných politik (Vie publique, 2025). Potravinová problematika zapojuje několik úrovní veřejné správy: regiony (hospodářský rozvoj, zemědělství, evropské fondy), departementy (sociální oblast, správa půdy) a především obce a meziobecní sdružení (územní plánování, veřejné stravování, odpadové hospodářství, voda a místní rozvoj) (Emploi-collectivites.fr, 2025; Toute l'Europe, 2025; Vie publique, 2024).

Francie se rovněž vyznačuje existencí místních potravinových projektů (Projets Alimentaires Territoriaux – PAT), které byly zavedeny v roce 2014. Tento nástroj, jedinečný v evropském měřítku, umožňuje místním samosprávám koordinovat místní aktéry kolem společné potravinové strategie za podpory státu prostřednictvím národní certifikace a k tomu vyčleněných finančních prostředků (Géoconfluences, 2025).

ČESKÁ REPUBLIKA

Místní správa v oblasti potravin se teprve rozvíjí

Česká republika má 6 258 obcí a 14 krajů (Eurostat, 2023; Kopřivová et al., 2015). Neexistuje zde samostatná kompetence v oblasti potravin. Obce však mohou jednat prostřednictvím územního plánování, správy půdy nebo místních iniciativ. Ve velkých městech, jako je Praha, se potravinové politiky rozvíjejí na úrovni města, ale také prostřednictvím městských částí, které realizují místní aktivity ve spolupráci s neziskovými organizacemi a obyvateli (Let's Food, 2026). Kraje se soustředí především na hospodářský rozvoj a správu evropských fondů. Potravinové iniciativy jsou zatím spíše ojedinělé (komunitní zahrady, boj proti plýtvání potravinami) a strukturální nástroje jsou využívány jen v omezené míře (Pixová & Plank, 2024).

RUMUNSKO

Místní kompetence ve fázi postupného rozvoje

Rumunsko je organizováno do 41 žup, 103 statutárních měst, 208 měst a 2 825 obcí, které jsou seskupeny do 8 rozvojových regionů (Evropská komise, bez data).

Místní samospráva působí v oblasti trhů, odpadového hospodářství, sociální oblasti a správy půdy (Let's Food, 2026). Zemědělská ředitelství (DAJ) podporují zemědělce a přístup k evropským finančním prostředkům ze SZP, zatímco rozvoj regionů zajišťuje správu strukturálních fondů (DevelopmentAid, bez data). Dosud neexistuje národní místní potravinová politika, avšak ve školním stravování se začínají objevovat iniciativy, jako je program „Masă sănătoasă“ (Ministerstvo školství a výzkumu Rumunska, bez data).

1.3 Společné výzvy evropských místních samospráv

Navzdory rozdílným národním kontextům a nastavení kompetencí čelí evropské místní samosprávy společným výzvám při vytváření udržitelnějších potravinových systémů. Níže uvedené výzvy identifikovala organizace Let's Food na základě různých odborných zdrojů, zejména evropských sítí a projektů, jako jsou FoodShift2030, Pakt starostů o městské potravinové politice (Milan Urban Food Policy Pact) a Eurocities (FoodShift2030, 2022; Milan Urban Food Policy Pact, 2023; Eurocities, bez data).

VÝZVA 1

Zajistit spravedlivý přístup ke zdravým a kvalitním potravinám

Rostoucí ceny potravin zvyšují zranitelnost stále větší části evropské populace. V některých územích, včetně velkých měst, je přístup k čerstvým, cenově dostupným a kvalitním potravinám omezený, což vede ke vzniku tzv. potravinových pouští a potravinových bažin (Toute l'Europe, 2018; Let's Food, 2026).

VÝZVA 2

Zachovat životaschopné místní zemědělství a zajistit generační obměnu

Obtížný přístup k zemědělské půdě, nízká rentabilita zemědělských podniků a stárnutí zemědělců oslabují místní produkci potravin. Bez odpovídající podpory ztrácí území schopnost zachovat rozmanité zemědělství, které vytváří pracovní místa a je schopné uspokojovat místní potravinové potřeby (Let's Food, 2026).

VÝZVA 3

Snížit environmentální stopu potravinových systémů

Produkce, zpracování, doprava, spotřeba a nakládání s odpady vyvíjejí značný tlak na přírodní zdroje a přispívají ke změně klimatu. Agroekologická transformace zatím postupuje pomalu – pouze 9,9 % zemědělské půdy v Evropě je obhospodařováno v ekologickém zemědělství (Eurostat, 2021; Ledroit, 2023; Evropský účetní dvůr, 2024).

VÝZVA 4

Posílit odolnost a potravinovou soběstačnost území

Zdravotní, geopolitická a klimatická krize odhalily zranitelnost globalizovaných dodavatelských řetězců. Místní samosprávy dnes čelí potřebě zajistit zásobování potravinami, podporovat místní produkční řetězce a diverzifikovat zdroje produkce s cílem posílit odolnost svého území (Les Greniers d'Abondance, 2020).

VÝZVA 5

Rozvíjet místní správu potravinového systému

Oblast potravin zahrnuje širokou škálu veřejných, soukromých i neziskových aktérů, kteří často působí odděleně podle jednotlivých odvětví. V mnoha územích dosud potravinové strategie neexistují nebo jsou teprve ve fázi přípravy a někteří klíčoví aktéři, zejména velké obchodní řetězce, se do územních iniciativ zapojují jen omezeně (Let's Food, 2026).

VÝZVA 6

Zvyšovat povědomí občanů a podporovat změnu stravovacích návyků

Místní samosprávy hrají stále významnější roli ve vzdělávání v oblasti stravování, v boji proti plýtvání potravinami a ve sbližování producentů a spotřebitelů. Komunitní zahrady, vzdělávací farmy, veřejné stravování i osvětové aktivity přispívají k dlouhodobé změně stravovacích návyků (Spizzichino et al., 2021).

VÝZVA 7

Přejít od izolovaných iniciativ k integrované potravinové strategii

Místní iniciativy se rozvíjejí po celé Evropě, často však zůstávají roztržité a nedostatečně koordinované. Výzvou je nyní vytvářet soudržné územní strategie, které propojí různé veřejné politiky a zapojí všechny aktéry kolem společné vize (Spizzichino et al., 2021).

MODUL #2

Diagnostika místního potravinového systému

2.1 Diagnostika: základní etapa místní potravinové politiky

Diagnostika představuje výchozí bod každé místní potravinové politiky. Umožňuje vytvořit společnou vizi území na základě objektivních dat, znalostí místních aktérů a již existujících zkušeností. Podporuje vznik společného jazyka mezi různými dotčenými oblastmi: zemědělstvím, potravinářstvím, zdravotnictvím, životním prostředím, hospodářským rozvojem, vzděláváním a sociální oblastí (Let's Food, 2021).

Diagnostika sleduje několik cílů:

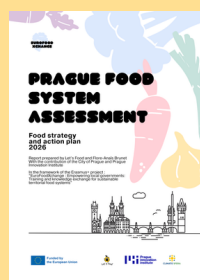
- **Identifikovat hlavní výzvy území;**
- **Porozumět možnostem místní samosprávy** a kompetencím, které může využít;
- **Identifikovat existující iniciativy** a řešení již rozvíjená na místní úrovni;
- **Sjednotit aktéry** kolem společného porozumění výzvám, které je třeba řešit;
- **Přesvědčit a mobilizovat** volené představitele i pracovníky úřadů;
- **Přípravit strategii založenou na skutečných potřebách, nikoli na domněnkách.**

Metodika vypracovaná organizací Let's Food je založena na šesti vzájemně se doplňujících etapách (Let's Food, 2021):

1. **Zmapovat aktéry** místního potravinového systému a analyzovat jejich role, kompetence a vzájemné vztahy;
2. **Identifikovat a stanovit priority v oblasti udržitelnosti** na základě dat a rozhovorů a současně **zmapovat existující iniciativy** a řešení rozvíjená aktéry na daném území;
3. **Projednat výsledky diagnostiky** během participativního workshopu za účasti různých aktérů;
4. **Prezentovat a sdílet výsledky** s cílem podpořit jejich společné osvojení;
5. **Sdílet své zkušenosti** s cílem šířit tento přístup a učit se od dalších území;
6. **Zajistit dlouhodobou kontinuitu** a vyhodnocování prostřednictvím vhodného systému řízení a nástroje pro monitorování a evaluaci.

Podrobněji: Příklady diagnostiky udržitelnosti potravinových systémů

Od roku 2017 doprovodila organizace Let's Food více než 30 území při zpracování místních potravinových diagnostik, například v Guanajuatu (Mexiko), Montpellier a Marseille (Francie), Chefchaouenu (Maroko), ale také v Praze (Česká republika) a Galați (Rumunsko) v rámci projektu EuroFoodXchange.

2.2 Mapování zainteresovaných stran místního potravinového systému

Proč mapovat aktéry?

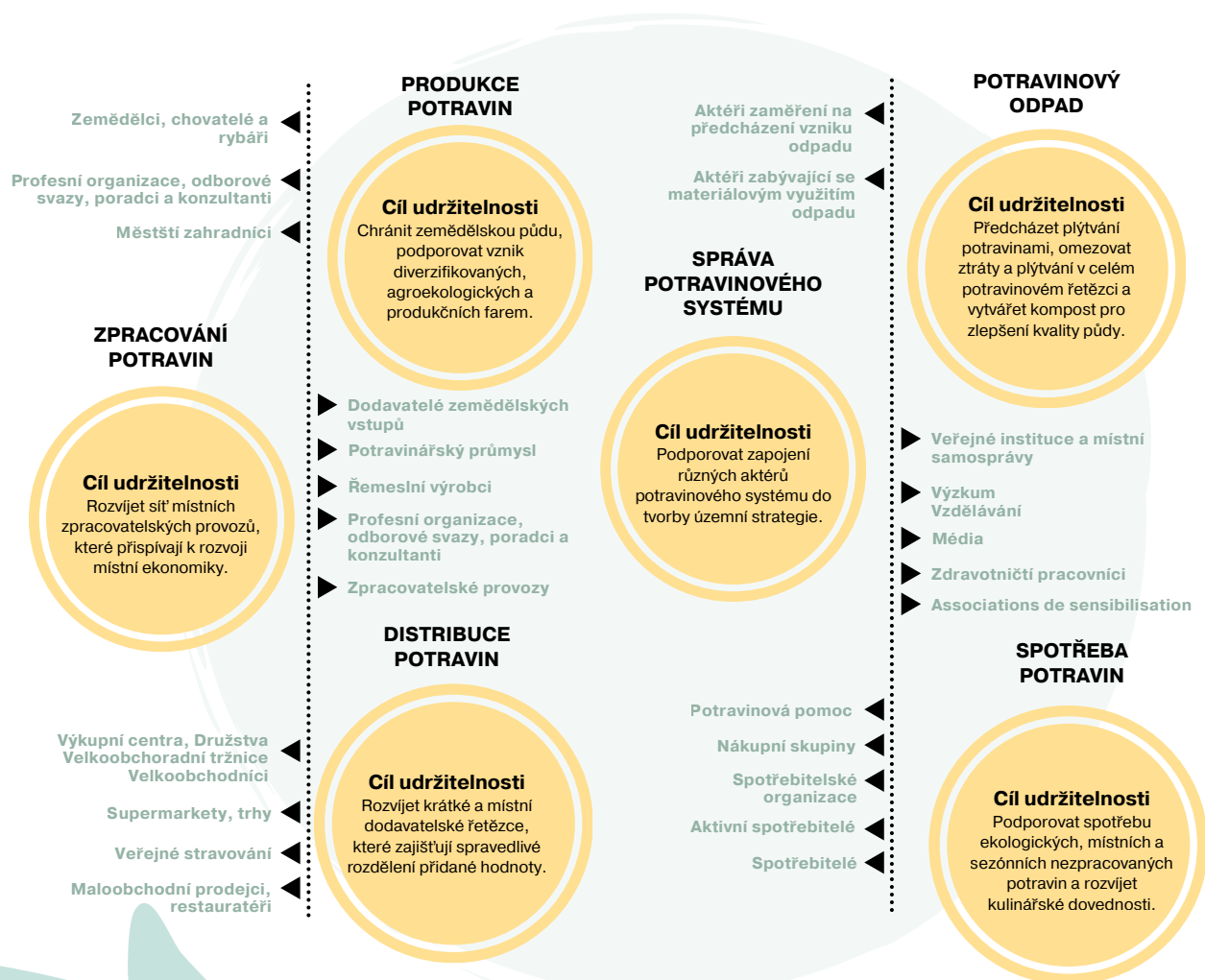
Potravinový systém je především systémem lidských aktérů. Sdružuje širokou škálu subjektů, jejichž rozhodnutí přímo ovlivňují produkci, distribuci a spotřebu potravin.

Mapování zainteresovaných stran umožňuje:

- **identifikovat klíčové aktéry**, zejména ty, o které se lze opřít;
- **porozumět jejich zájmům a omezením**;
- **identifikovat příležitosti ke spolupráci**;
- **připravit budoucí správu místní potravinové politiky**.

Zapojení aktérů již ve fázi diagnostiky zároveň podporuje jejich aktivní účast na přípravě budoucí strategie.

Hlavní kategorie aktérů, které je vhodné zahrnout do mapování zainteresovaných stran

Jak vytvořit mapu aktérů?

Prvním krokem je identifikace aktérů na základě: analýzy dostupných dokumentů; existujících adresářů a sítí; úvodních rozhovorů.

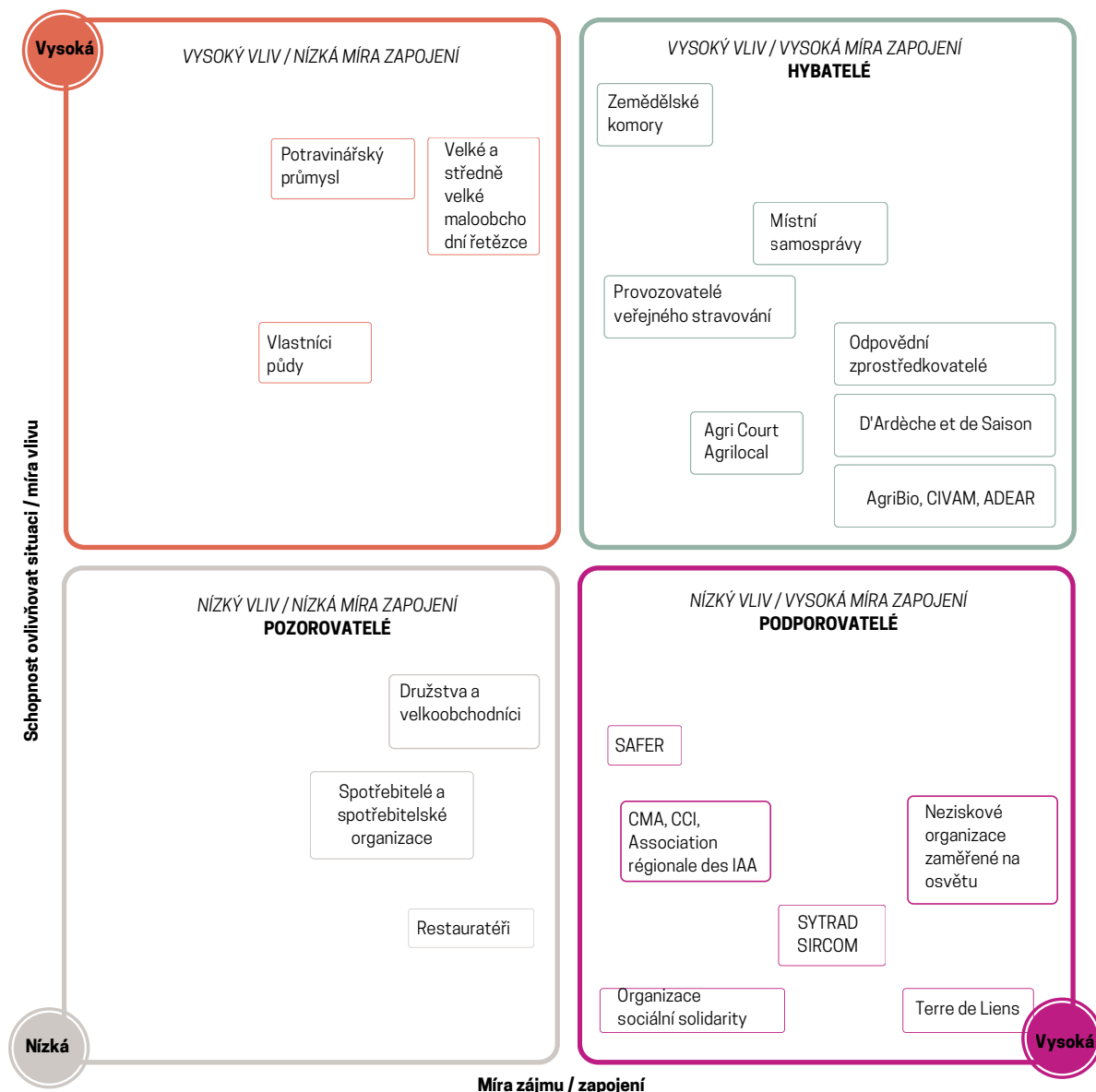
U každého aktéra je vhodné zaznamenat:

- jeho hlavní roli;
- jeho cíle;
- oblast jeho působení;
- jeho partnery;
- míru jeho zapojení do podpory udržitelného potravinového systému;
- jeho schopnost ovlivňovat dění na daném území.

Jak vytvořit mapu aktérů?

Ne všichni aktéři mají stejný význam pro transformaci potravinového systému. Matice kombinující míru zapojení a schopnost ovlivňovat situaci umožňuje identifikovat klíčové aktéry, o které se lze opřít, i aktéry, kteří jsou dosud málo zapojeni a které je třeba dále mobilizovat (Let's Food, 2021).

Příklad rozdělení aktérů podle matice vlivu a míry zapojení – případ Sdružení obcí ARCHE Agglo – Rhône Crussol (Francie), zpracováno organizací Let's Food v roce 2022

2.3 Diagnostická mřížka ve 4 dimenzích

Po zmapování aktérů následuje další fáze diagnostiky potravinového systému, a to analýza udržitelnosti, která kombinuje rešerši odborné literatury a rozhovory se zainteresovanými stranami (zemědělské komory, sociální centra, environmentální organizace, producenti, zpracovatelé, aktéři potravinové pomoci atd.). Diagnostická mřížka vytvořená organizací Let's Food je strukturována do 4 vzájemně se doplňujících dimenzí (Let's Food, 2021).

1. **Potravinová a výživová bezpečnost:**

Umožňuje potravinový systém daného území přístup ke kvalitním potravinám pro všechny?

- **Zdravotní stav a stravovací návyky:** obezita, chronická onemocnění související se stravou, úroveň výživového vzdělávání.
- **Fyzická dostupnost potravin:** rozmístění obchodů s čerstvými potravinami a vzdálenost k nim v jednotlivých čtvrtích.
- **Ekonomická dostupnost:** cena průměrného nákupního košíku, podíl výdajů domácností na potraviny, míra chudoby.
- **Dostupnost a odolnost nabídky:** rozmanitost zdrojů zásobování, schopnost systému čelit krizím (klimatickým, ekonomickým i zdravotním).

2. **Sociálně-ekonomická udržitelnost:**

Je potravinový systém založen na inkluzivním ekonomickém modelu, který podporuje tvorbu pracovních míst a snižuje nerovnosti v rozložení moci mezi jednotlivými aktéry?

- **Zemědělská produkce:** věk zemědělců a generační obměna, úroveň zemědělských příjmů.
- **Potravinářské zpracování:** podíl přidané hodnoty zachované na místní úrovni, kvalita a stabilita pracovních míst.
- **Distribuce a obchod:** rozdělení přidané hodnoty mezi aktéry, rozmanitost distribučních kanálů (dlouhé řetězce, krátké dodavatelské řetězce, přímý prodej, trhy) a přístup producentů na trh.

3. **Environmentální udržitelnost:**

Chrání potravinový systém životní prostředí a biologickou rozmanitost, aniž by vyčerpával neobnovitelné zdroje a způsoboval znečištění?

- **Zemědělská produkce:** dopady na půdu, vodu a biologickou rozmanitost, podíl ekologického zemědělství a agroekologických postupů.
- **Zpracování a distribuce potravin:** spotřeba energie, vody a obalových materiálů, uhlíková stopa logistických řetězců.
- **Spotřeba a nakládání s odpady:** spotřeba udržitelných potravin (ekologických, místních, s nižším podílem masa), plýtvání potravinami, třídění a materiálové využití biologicky rozložitelného odpadu.

4. **Správa potravinového systému:**

Poskytuje potravinový systém informace nezbytné pro podporu sociální soudržnosti, důvěry a zapojení místních aktérů a občanů?

- **Začlenění potravinové politiky do veřejných politik:** existence místní potravinové strategie, vyčleněný rozpočet a začlenění do plánovacích dokumentů.
- **Zapojení aktérů a občanů:** rozmanitost zapojených zainteresovaných stran, mechanismy konzultací a občanské participace.
- **Víceúrovňová a územní spolupráce:** koordinace mezi místní, národní a evropskou úrovní, spolupráce mezi územími, zapojení do sítí a mezinárodních iniciativ.

2.4 Jak vést participativní diagnostický workshop

Aby bylo možné nalézt společné základy, musí mít každý z těchto aktérů možnost vyjádřit se, představit svou činnost, své cíle, své zájmy i svá omezení. Participativní workshop tak umožňuje konfrontovat různé pohledy, doplnit shromážděné údaje a vytvořit společné porozumění klíčovým výzvám (DREAL Occitanie & CEREMA, n.d.).

Přispívá také k vytvoření dynamiky spolupráce, která usnadní přípravu místní potravinové strategie.

Podrobněji: Participativní workshop diagnostiky potravinového systému

Doporučený formát

- Délka: půl dne
- Účastníci: 15 až 40 osob
- Složení: různorodé profily a zástupci různých sektorů

Doporučený průběh

1. Představení diagnostiky: Představení hlavních zjištění a prvních identifikovaných trendů.

2. Práce ve skupinách: Účastníci mohou být rozděleni do skupin, aby postupně pracovali na jednotlivých oblastech diagnostiky (lze využít čtyři dimenze diagnostické mřížky). V rámci každé dimenze účastníci analyzují hlavní výzvy, jejich příčiny a důsledky. Využití nástrojů typu „strom výzev“ (arbre à enjeux) může usnadnit diskusi a především shromažďování informací sdílených účastníky pro jejich následné zpracování do diagnostické zprávy.

3. Společná prezentace výsledků: Každá skupina představí své závěry a prezentuje své doplněné stromy výzev.

4. Stanovení priorit: Účastníci společně určí výzvy, které považují za nejdůležitější pro budoucí strategii, a hlasováním vyberou stromy výzev, které podle nich představují nejvyšší priority.

5. Zpracování do diagnostiky: Po skončení workshopu mohou být připomínky a návrhy účastníků začleněny do diagnostiky.
Participants peuvent être intégrés dans le diagnostic.

PŘÍKLAD: PRAHA A GALAȚI

V rámci projektu EuroFoodXChange byly v roce 2026 uspořádány participativní workshopy s cílem doplnit diagnostiku a identifikovat možné směry dalšího postupu. V Praze se workshopu zúčastnilo patnáct účastníků a v Galați dvacet. Účastníci při každém workshopu společně vytvořili sedm stromů výzev, aby identifikovali témata, která považují za prioritní.

Fotografie workshopů uspořádaných v Praze (březen 2026) a v Galați (duben 2026)

2.5 Vytvoření užitečného a srozumitelného dokumentu

Komplexní diagnostika může snadno přesáhnout několik desítek stran. Přesto mají tvůrci rozhodnutí a partneři často jen omezený čas na seznámení se s jejími výsledky. Doporučuje se proto připravit:

- úplnou zprávu, která zachová všechny provedené analýzy, avšak nepřesáhne přibližně 60 stran, aby byla dobře využitelná;
- stručné shrnutí o rozsahu 4 až 5 stran, které představí hlavní zjištění.

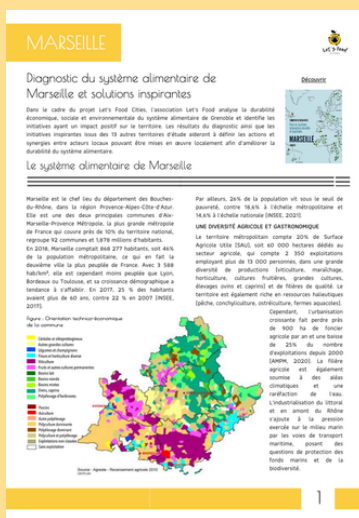
Jasně by měly zaznít tři klíčové otázky:

- **Proč jednat?** (identifikované výzvy a rizika)
- **Proč právě teď?** (stávající příležitosti a probíhající dynamika)
- **Jak jednat?** (první konkrétní možnosti a nástroje, které má místní samospráva k dispozici) (Let's Food, 2021).

Podrobněji: Souhrny diagnostiky potravinových systémů

**Příklady souhrnů
diagnostiky (vlevo:
Marseille
(Francie); vpravo:
Pays de l'Or
(Francie)).**

MODUL #3

Tvorba místní potravinové strategie

Diagnostika umožňuje identifikovat hlavní výzvy místního potravinového systému. Cílem této třetí části je převést tyto poznatky do místní potravinové strategie, tedy do společně vytvořeného plánu postupu, strukturovaného kolem strategických cílů a konkrétních opatření.

Tato etapa se skládá z pěti hlavních kroků:

1. **Participativně identifikovat** řešení, která odpovídají výzvám zjištěným během diagnostiky.
2. **Společně stanovit priority** mezi navrhovanými opatřeními.
3. **Strukturovat** akční plán seskupením vybraných opatření i již existujících iniciativ do strategických cílů.
4. **Zpracovat** pro každé opatření akční list, který upřesní způsob jeho realizace.
5. **Shromáždit** všechny prvky do strategického dokumentu, doplněného o soubor ukazatelů usnadňujících řízení a průběžné sledování realizace strategie.

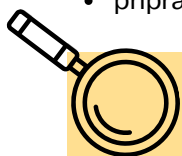
3.1 Strom výzev a řešení: společné vytváření priorit s aktéry daného území

Po dokončení diagnostiky je dalším krokem společně stanovit směr dalšího rozvoje potravinového systému. Cílem této etapy je vytvořit:

- **sdílenou vizi** žádoucího potravinového systému v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém horizontu;
- **strategické cíle**, které odpovídají prioritním výzvám daného území;
- **konkrétní akční plán**, do jehož realizace budou zapojeni různí aktéři;
- **vhodný systém správy**, který bude podporovat realizaci strategie.

Místní potravinová strategie musí vycházet nejen z poznatků získaných během diagnostiky, ale také ze zkušeností aktérů, kteří na daném území potraviny produkují, zpracovávají, distribují nebo spotřebovávají. Zapojení těchto aktérů do stanovování priorit umožňuje:

- identifikovat řešení odpovídající místním podmínkám;
- podpořit přijetí a sdílení strategie ze strany aktérů;
- připravit zapojení partnerů, kteří se budou podílet na její realizaci (ANBDD, n.d.).

Podrobněji: Participativní workshop zaměřený na identifikaci a stanovení priorit opatření

Doporučený formát

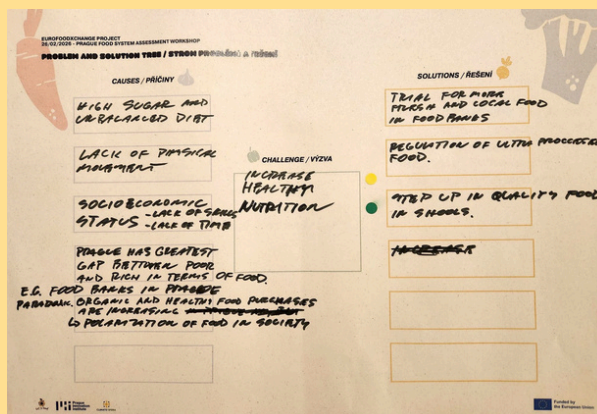
- 20 až 40 účastníků;
- zastoupení různorodých profilů;
- od půl dne do jednoho celého dne (tento workshop lze spojit s předchozím workshopem zaměřeným na diagnostiku a uspořádat je během jednoho dne).

Od stromu výzev ke stromu řešení

Jakmile jsou stromy výzev ověřeny a schváleny (v předchozí fázi diagnostiky), jsou účastníci vyzváni, aby společně hledali řešení odpovídající identifikovaným příčinám. U každé příčiny nebo překážky je položena otázka: „Co je třeba zavést, aby bylo možné tento problém vyřešit?“

Navržená řešení jsou následně seskupena a uspořádána do stromu řešení, který umožňuje znázornit, jak může několik různých opatření společně přispět k řešení jednoho konkrétního problému.

Příklad stromu výzev a řešení vytvořeného aktéry v Praze v březnu 2026

Společné stanovení priorit opatření

Na závěr workshopu by mělo proběhnout stanovení priorit prostřednictvím kolektivního hlasování nebo systému hodnocení. Opatření jsou následně umístěna do matice, která kombinuje:

- Dopad (očekávané přínosy pro obyvatele; dopady na udržitelnost potravinového systému);
- Proveditelnost (dostupné lidské zdroje; potřebný rozpočet; politická proveditelnost; doba potřebná k realizaci).

Tato analýza umožňuje identifikovat:

- prioritní opatření, která lze zahájit v krátké době;
- strategická opatření, která je třeba připravit;
- opatření vyžadující partnerství nebo dodatečné financování (LISODE, 2024).

3.2 Shromáždění a stanovení priorit opatření: vytvoření struktury strategie

Na konci workshopů účastníci obvykle navrhnu velké množství různých opatření. Prvním krokem je proto shromáždit všechna identifikovaná řešení:

- návrhy vzniklé během workshopů;
- iniciativy, které již na daném území existují;
- inspirativní příklady z jiných místních samospráv nebo návrhy opatření vyplývající z diagnostiky, které mohly být během workshopů opomenuty.

Úkolem projektového týmu je následně tyto návrhy doplnit a strukturovat, aniž by byly zpochybněny priority společně stanovené účastníky.

Aby byla strategie přehledná, jsou jednotlivá opatření seskupena do hlavních strategických cílů, které přímo odpovídají výzvam identifikovaným během diagnostiky. Takové uspořádání umožňuje vytvořit ucelenou strategii a usnadňuje její řízení (Let's Food, 2021).

3.3 Přehledový panel a akční listy: převést strategii do praxe

Stanovení podmínek realizace: akční listy

Každá potravinová strategie musí být prakticky realizovatelná. Každé vybrané opatření by proto mělo být zpracováno formou akčního listu, který jasně stanoví, kdo, co, kdy a s jakými prostředky bude realizovat.

Každý akční list by měl obsahovat alespoň:

- Název opatření
- Cíl opatření
- Popis
- Hlavní nositel
- Zapojení partnerů
- Harmonogram
- Odhadovaný rozpočet
- Zdroje financování
- Ukazatele monitorování

Cílem je formulovat každé opatření dostatečně konkrétně, aby usnadnilo jeho realizaci, a zároveň zajistit, aby bylo srozumitelné všem partnerům. Stanovení podmínek realizace může být rovněž provedeno participativním způsobem během workshopu s místními aktéry nebo v menších pracovních skupinách složených z odborníků na témata řešená v jednotlivých akčních listech (LISODE, 2024).

Příklad akčního listu

The diagram shows a template for an 'Action Sheet' (FICHE ACTION). It is divided into several colored sections: a header with 'FICHE ACTION' and a small icon of a person; a section for 'OBJECTIFS' (Objectives) with a sub-header 'Formuler les objectifs de l'action'; a section for 'DESCRIPTION' (Description); a section for 'PUBLIC CIBLE' (Target Audience) with a sub-header 'Formuler le public cible de l'action'; a section for 'MISE EN ŒUVRE' (Implementation) with a sub-header 'Analyser de l'existant / Définir de mises en œuvre'; a section for 'PILOTAGE' (Pilotage) with a sub-header 'Responsable du projet / Équipe projet'; a section for 'PARTENAIRES' (Partners) with a sub-header 'Partenaires institutionnels et rôle de chacun'; and a section for 'POLITIQUES PUBLIQUES ASSOCIÉES' (Associated Public Policies) with a sub-header 'Définir les politiques associées et indiquer les liens avec l'action'. There are also fields for 'Statut' (Status) and 'Date d'adoption' (Adoption Date).

Je také důležité, aby se aktéři v této fázi začali zamýšlet nad mírou svého zapojení do jednotlivých opatření. Jedná se o potravinovou strategii vedenou místní samosprávou, kterou však samospráva nemůže realizovat sama vzhledem k omezeným zdrojům a kompetencím potřebným k řešení všech výzev potravinového systému.

Podrobněji: Participativní workshop zaměřený na zpracování akčních listů

Doporučený formát

- 20 až 40 účastníků: volení zástupci a pracovníci místní samosprávy; ekonomičtí aktéři; neziskové organizace; institucionální partneři; veřejné instituce; profesní komory; obyvatelé zapojení do procesu atd.
- půl dne;
- skupiny po 2 až 5 osobách, složené z účastníků s různými a vzájemně se doplňujícími zkušenostmi.

Formát typu „World Café“

Workshop může být organizován formou World Café: po úvodní pracovní fázi (30 až 45 minut) věnované akčním listům spojeným s prvním strategickým cílem se skupiny přesunou k jiným stolům, aby doplnily a obohatily akční listy připravené ostatními účastníky. Na závěr workshopu proběhne společná prezentace výsledků, která umožní sdílet hlavní přínosy jednotlivých skupin a potvrdit zvolené směry dalšího postupu.

PŘÍKLAD: PRAHA A GALAŤ

V rámci projektu EuroFoodXChange byly akční plány vypracované v Praze a GalaŤi strukturovány kolem společných strategických cílů vycházejících z diagnostiky a participativních workshopů.

Každé opatření bylo zpracováno formou podrobného akčního listu, který vymezoval odpovědné aktéry, zapojené partnery a ukazatele monitorování. Tento formát usnadňuje dialog mezi místními samosprávami a místními aktéry během fáze realizace.

H.1.2. SUPPORT LOCAL AND MOBILE FOOD MARKETS IN UNDERSERVED DISTRICTS

Objectives
This action aims to improve access to fresh and affordable food products in districts having limited food accessibility.

Description
This action proposes supporting the organisation of local food markets and mobile markets in districts where access to fresh food options is low. Local authorities should be given in partnership with producers from Prague and the surrounding Central Bohemian Region.

Stakeholders
Potential stakeholders to lead: District municipalities.
Potential stakeholders to collaborate with: Local farmers and other actors from the region, social media for promotion, People in Need, Salvation Army, Noodle, Hippo, etc., i.e. citizens.

Implementation steps
1. Identify priority districts through the City of Prague, based on the findings of the food accessibility assessment (Action 1.1), with particular attention to underserved areas.
2. Identify suitable public spaces and facilities for the temporary permits and authorisations through district administrations for the establishment of local food markets and the organisation of temporary food-related events.
3. Develop administrative procedures and support communication activities through district administrations to facilitate the organisation and mobility of food markets.
4. Develop a network for local and regional producers through district administrations in order to strengthen short supply chains and diversify market offerings.
5. Support the practical organisation and operation of local markets through district administrations, in cooperation with producer organisations and market operators.
6. Use resources to improve access to fresh and affordable food in underserved neighbourhoods through district administrations, including mobile food markets, in cooperation with relevant civil society organisations and community actors.

Approximate cost
(1: Low cost; 5: High cost) 3

Priority regarding the assessment
(1: Low priority; 5: High priority) 4

Monitoring indicators

- Number of supported markets.
- Number of participating districts.
- Number of producers involved.

Inspiring experiences

Healthy Pop-up store at Ede-Wageningen station - Ede The Netherlands
At Ede-Wageningen station, the municipality of Ede, together with Dutch Railway, Wageningen University & Research and the Dutch Food Hub, launched Healthy, an unpermitted pop-up store offering healthy, local and sustainable products. Customers choose the food and take it through an app, while products are sourced directly from regional farmers, ensuring fair remuneration and supporting the local economy. The pop-up store helps increase and increase access to nutritious food, the relative carbon footprint, sustainability and innovation. More information: <https://www.ede.nl/2024/04/04/healthy-pop-up-store-at-edelandschap-station/>

Bringing affordable fresh food to underserved neighbourhoods - Toronto, Canada
Through its Mobile Food Market, FoodShare Toronto operates mobile markets that provide affordable fruits and vegetables to neighbourhoods with limited access to healthy food. Supported by Toronto's Ede Health, the initiative helps improve food access for low-income households while providing healthy eating and strengthening community connections. More information: <https://www.foodshare.ca/>

Vytvoření souhrnného přehledového panelu

V návaznosti na jednotlivé akční listy se doporučuje vytvořit souhrnný přehledový panel, který bude obsahovat všechna opatření. Tento přehled může mít podobu tabulky v aplikaci Excel, kde každému opatření odpovídá jeden řádek a jednotlivé sloupce umožňují doplnit informace o způsobu jeho realizace.

Tento dokument umožňuje sledovat:

- celkový pokrok při realizaci strategie;
- odpovědnost jednotlivých aktérů;
- termíny plnění;
- ukazatele výsledků.

Může sloužit jako nástroj řízení pro volené zástupce, pracovníky místní samosprávy i partnery (Let's Food, 2021).

Podrobněji: Přehledový panel místní potravinové strategie

Příklad přehledového panelu místní potravinové strategie – Saint-Paul (Réunion, Francie) – Let's Food, 2026

Objectif Stratégique	Objectif Opérationnel	Nom de l'action	Activité	Origine	Prévu dans autre plan
OS 1. Permettre à tous les St Paulois de faire le choix d'une alimentation saine et de qualité	1.1 Accompagner les habitants de Saint-Paul à être acteur de leurs choix alimentaires	1.1.1 Déployer la KaravanSanté sur l'ensemble du territoire	Il s'agit de traverser d'un outil itinérant matérialisé par un bus, de sensibiliser la population autour de thématiques différentes telles que : l'alimentation, les conduites addictives, le cancer, les risques liés aux comportements sexuels, les maladies chroniques. Pour se faire, les dates d'interventions seront calées sur des actions des différents services de la ville (la jeunesse, la petite enfance, les seniors, les journées sportives).	PAT 1	Dans le cadre CLS 2e GEN
OS 1. Permettre à tous les St Paulois de faire le choix d'une alimentation saine et de qualité	1.1 Accompagner les habitants de Saint-Paul à être acteur de leurs choix alimentaires	1.1.2 Animer des ateliers de sensibilisation sur l'alimentation durable et saine dans les écoles et crèches des QPV	Éveil sensoriel en structure de petite enfance et dans 12 classes en QPV, et sensibilisation à une alimentation équilibrée et à la nutrition dans les écoles.	PAT 1	Dans le cadre CLS 2e GEN
OS 1. Permettre à tous les St Paulois de faire le choix d'une alimentation saine et de qualité	1.1 Accompagner les habitants de Saint-Paul à être acteur de leurs choix alimentaires	1.1.3 Animer des ateliers sur l'éducation sensorielle et l'équilibre alimentaire auprès des publics scolaires		PAT 1 COTECH	PAT Mafate PAT La Possession
OS 1. Permettre à tous les St Paulois de faire le choix d'une alimentation saine et de qualité	1.1 Accompagner les habitants de Saint-Paul à être acteur de leurs choix alimentaires	1.1.4 Agir sur l'offre alimentaire en restauration scolaire pour la rendre plus attractive tout en garantissant le respect de la réglementation relative à la qualité des repas servis	- RE-DONNER DU SENS à l'acte alimentaire en reliant la dimension nutritionnelle aux aspects de goût, de sociabilité et de ritualité alimentaire; - RESTAURER l'UNE COMPLÉTÉ souvent perdue entre l'aliment, celui qui le produit, celui qui le cuisine et celui qui le mange". - LUTTER CONTRE LE GASPILLAGE ALIMENTAIRE en associant tous les acteurs impliqués dans la restauration	PLS-DAAP	

MODUL #4

Spolupráce a vzájemné učení mezi místními samosprávami

4.1 Proč spolupracovat ?

Spolupráce mezi místními samosprávami představuje významný nástroj pro urychlení transformace potravinových systémů. Prostřednictvím sdílení zkušeností, vzájemného využívání znalostí a rozvoje společných projektů umožňuje územím posilovat jejich potravinové politiky a zároveň se zapojovat do dění a změn v evropské politice (Let's Food, 2026).*

Hlavní přínosy spolupráce jsou následující (Let's Food, 2021):

- **Urychlit transformaci potravinových systémů** sdílením konkrétních řešení společných výzev, jako jsou změna klimatu, potravinová odolnost, oběhové hospodářství nebo ochrana přírodních zdrojů.
- **Učit se od jiných území** prostřednictvím výměny osvědčených postupů, studijních návštěv a sdílení zkušeností. Spolupráce vytváří skutečný efekt zrcadla, který umožňuje zpochybnit a zlepšovat vlastní strategii.
- **Posilovat místní kapacity** objevováním nových metod správy, diagnostických nástrojů a inovativních přístupů k tvorbě místní potravinové politiky.
- **Rozvíjet místní spolupráci zapojením volených zástupců**, pracovníků veřejné správy, producentů, podniků, neziskových organizací i občanů do společného projektu, čímž se posiluje správa potravinového systému.
- **Posílit viditelnost a vliv území prostřednictvím zapojení do evropských a mezinárodních sítí.** Tato partnerství rovněž umožňují prosazovat společná stanoviska vůči evropským institucím v otázkách, jako jsou veřejné zakázky, krátké dodavatelské řetězce nebo potravinová odolnost.
- **Posilovat solidaritu mezi územími** prostřednictvím lepšího porozumění vzájemným vazbám mezi potravinovými systémy a podpory evropského občanství založeného na výměně zkušeností a spolupráci.

PŘÍKLAD: PRAHA A GALAȚI

EuroFoodXChange – vzájemné učení mezi Prahou, Galaťi a francouzskými místními samosprávami

Výměny mezi partnery projektu EuroFoodXChange ukázaly, že některá témata, jako jsou potravinové produkční řetězce nebo ekonomické modely, jsou pro sdílení zkušeností vhodnější než otázky územního plánování, které jsou často podmíněny národními právními rámci. Spolupráce rovněž vytvořila prostor pro společné prosazování zájmů a připomněla, že evropské místní samosprávy sdílejí společné ambice v oblasti transformace potravinových systémů. Zároveň umožnila zasadit tyto otázky do širší evropské perspektivy, zejména pokud jde o vývoj pravidel pro veřejné zadávání zakázek s cílem usnadnit místní a udržitelné zásobování.

4.2 Jaké formy může mít spolupráce?

V praxi může spolupráce mezi místními samosprávami nabývat různých forem – od jednodušších až po náročnější, podle potřeb a dostupných prostředků.

Lze využít zejména následující nástroje spolupráce:

- **Partnerství měst (twinning)** představuje strukturovanou a dlouhodobou spolupráci mezi dvěma místními samosprávami, která je formalizována dohodou. Přesahuje rámec jednorázových výměn a vytváří dlouhodobý vztah založený na důvěře, umožňující opakovanou realizaci společných aktivit a postupný rozvoj spolupráce v průběhu let (Toute l'Europe, 2019).
- **Projekty decentralizované** spolupráce představují specifickou formu mezinárodní činnosti. Týkají se spolupráce uzavírané mezi francouzskými místními samosprávami a zahraničními místními samosprávami (Ministère de l'Intérieur et al., 2001).
- **Evropské projekty programu Erasmus+** poskytují místním samosprávám konkrétní nástroj pro rozvoj evropských projektů zaměřených na mobilitu a partnerství (Agence Erasmus+ France, bez data).
- **Zapojení do mezinárodních sítí**, jako jsou:

Milánský pakt o městských potravinových politikách (MUFPP)

je dobrovolná iniciativa zahájená v roce 2015, k níž se připojilo 330 měst a která je zavazuje k rozvoji udržitelnějších potravinových systémů pro jejich obyvatele (MUFPP, bez data).

Eurocities

je významná evropská síť sdružující více než 200 velkých měst, která zastupují přibližně 150 milionů obyvatel. Její pracovní skupina pro potraviny představuje významnou platformu pro sdílení znalostí a osvědčených postupů v oblasti místních potravinových politik (Eurocities, 2025).

ICLEI - Local Governments for Sustainability

sdružuje celosvětovou síť více než 2 500 místních a regionálních samospráv, které se zavázaly k přechodu na klimatickou neutralitu a k vytváření odolnějších a spravedlivějších území (ICLEI, bez data).

Jakmile je zvolen vhodný nástroj spolupráce, lze jej realizovat prostřednictvím několika různých formátů:

- **Studijní návštěva** umožňuje delegaci navštívit jinou místní samosprávu a přímo se seznámit s osvědčenými postupy zavedenými v praxi. Kombinuje terénní návštěvy, setkání s pracovníky samosprávy a výměnu zkušeností s místními aktéry, čímž podporuje konkrétní a praktické učení (CEDEFOP, 2013; ECFI, bez data).
- **Webinář zaměřený** na vzájemné učení (peer learning) je online formát, který sdružuje volené zástupce a pracovníky veřejné správy kolem společného tématu. Umožňuje rychlé sdílení zkušeností a výměnu poznatků mezi místními samosprávami čelícími podobným výzvám, aniž by bylo nutné cestovat (Trame, 2025).
- **Expertní mise spočívá** v zapojení odborníka (z partnerské místní samosprávy nebo externího experta), který podporuje realizaci strategie, poskytuje metodickou podporu místním týmům a napomáhá dlouhodobému sledování realizovaných opatření (Let's Food, 2026).

4.3 Jak zahájit spolupráci a výměnu zkušeností – praktický postup

KROK 1_ VYPRACOVAT SPOLEČNOU DIAGNOSTIKU

Partneři nejprve vytvoří společné porozumění svým potravinovým systémům, aby identifikovali hlavní výzvy, silné stránky a vzájemné doplňování. Jako podklad může sloužit diagnostická mřížka uvedená v modulu 2 (Let's Food, 2026).

KROK 2 _ STANOVIT SPOLEČNÉ CÍLE

Cílem je vyjasnit očekávání jednotlivých partnerů, témata spolupráce a jejich závazky tak, aby vznikla vyvážená spolupráce.

KROK 3_ IDENTIFIKOVAT AKTÉRY A EXISTUJÍCÍ INICIATIVY

Mapování již existujících projektů a zapojených aktérů umožňuje předejít duplicitám a posílit synergie na místní i mezinárodní úrovni.

KROK 4_ ZVOLIT FORMY SPOLUPRÁCE

Podle stanovených cílů lze využít různé formáty spolupráce, například studijní návštěvy, vzájemné výměny zkušeností mezi partnery (peer learning), webináře, expertní mise nebo evropské projekty.

KROK 5_ SDÍLET VÝSLEDKY A ROZVÍJET SPOLUPRÁCI

Výsledky a získané zkušenosti by měly být zhodnoceny a sdíleny, aby bylo možné šířit získané poznatky a vytvářet základ pro budoucí spolupráci.

Podrobněji: Klíčové faktory úspěchu mezinárodního projektu spolupráce

Úspěch projektu mezinárodní spolupráce podporuje několik klíčových faktorů:

- **Pečlivě připravit projekt:** provést studii proveditelnosti, stanovit společné cíle a vyjasnit očekávání partnerů (Let's Food, 2026).
- **Zapojit široké spektrum aktérů** (místní samosprávy, neziskové organizace, univerzity, ekonomické subjekty, občany), aby se posílilo územní zakotvení spolupráce (Let's Food, 2026).
- **Opřít se o zkušené partnery** a spojit dlouhodobou vizi s pilotními aktivitami, které vytvoří podmínky pro trvalou dynamiku spolupráce (Let's Food, 2026).
- **Udržovat spolupráci** v dlouhodobém horizontu prostřednictvím pravidelných výměn zkušeností, zejména osobních setkání, která posilují důvěru mezi partnery (Occitanie Coopération, 2024).
- **Shromažďovat získané zkušenosti a sdílet výsledky**, aby bylo možné šířit poznatky, posílit viditelnost projektů a usnadnit jejich využití v dalších územích (Let's Food, 2026).

Pro více informací si přečtěte publikaci organizace Let's Food z roku 2026, vydanou s finanční podporou Ministerstva pro Evropu a zahraniční věci Francie: „Mezinárodní spolupráce místních samospráv a udržitelné potravinové systémy: překážky a příležitosti“ („Coopération internationale des collectivités territoriales et systèmes alimentaires durables : freins et leviers“).

MODUL #5

Zajištění dlouhodobé udržitelnosti a hodnocení

5.1 Začlenit potravinovou politiku do dlouhodobého politického plánování a vyčlenit na ni dostatečné lidské i finanční zdroje

Potravinová politika je tím odolnější, čím méně závisí na jedné osobě, jednom odboru nebo jednom volebním období. Její dlouhodobá udržitelnost závisí na jasné politické vůli, dostatečných lidských a finančních zdrojích a na jejím začlenění do běžného fungování místní samosprávy. Systémová potravinová politika totiž vyžaduje dlouhodobé řízení, odborné kapacity pro koordinaci jednotlivých dotčených oblastí a schopnost mobilizovat všechny aktéry daného území.

K jejímu institucionálnímu ukotvení přispívá několik nástrojů:

- oficiálně schválit strategii usnesením zastupitelstva (nebo obdobného orgánu), aby se posílila její politická podpora;
- určit odpovědné volené zástupce a podporovat rozvoj jejich kompetencí v oblasti potravinových systémů, aby byla zajištěna dlouhodobá politická podpora;
- vyčlenit odpovídající lidské zdroje (odbor nebo pověřeného pracovníka, čas na koordinaci a řízení participativní správy) a zajistit finanční prostředky nezbytné pro realizaci strategie;
- začlenit opatření do plánovacích dokumentů (územní plán, plán územního rozvoje, strategie rozvoje území, klimatický plán atd.) a do rozpočtu místní samosprávy;
- zajistit dlouhodobě fungující systém správy, který bude trvale zapojovat partnery z daného území;
- zavést pravidelný systém monitorování a hodnocení, který umožní průběžně upravovat opatření a prokazovat dosažené výsledky (Let's Food, 2026).

Kontrolní seznam: Má moje potravinová politika předpoklady pro dlouhodobou udržitelnost?

- ☐ Strategie byla formálně schválena volenými zástupci.
- ☐ Je vyčleněn rozpočet.
- ☐ Koordinaci zajišťuje pověřený pracovník nebo specializovaný tým.
- ☐ Je zaveden systém správy a řízení.
- ☐ Partneři jsou dlouhodobě zapojeni.
- ☐ Pro jednotlivá opatření jsou stanoveny ukazatele monitorování.
- ☐ Výsledky jsou pravidelně vyhodnocovány.
- ☐ Každoročně probíhá komunikace o dosažených výsledcích.
- ☐ Jsou aktivně vyhledávány doplňkové zdroje financování.
- ☐ Strategie je pravidelně aktualizována s ohledem na nové výzvy.

5.3 Dlouhodobé financování

Úspěch místní potravinové strategie závisí na schopnosti místní samosprávy dlouhodobě mobilizovat více zdrojů financování. Vedle vlastních finančních prostředků mohou být podle charakteru projektů (zemědělství, veřejné stravování, zdravotnictví, klima, spolupráce, inovace atd.) využívány také evropské, národní i soukromé zdroje financování.

Možné zdroje financování

Úspěch místní potravinové strategie závisí na schopnosti místní samosprávy dlouhodobě mobilizovat více zdrojů financování. Vedle vlastních finančních prostředků mohou být podle charakteru projektů (zemědělství, veřejné stravování, zdravotnictví, klima, spolupráce, inovace atd.) využívány také evropské, národní i soukromé zdroje financování.

Na evropské úrovni mohou místní samosprávy využít zejména tyto programy (Horizon Europe, 2022; Evropská komise, bez data):

- **EZFRV (SZP):** zemědělství, krátké dodavatelské řetězce, rozvoj venkova a program LEADER;
- **Interreg:** spolupráce mezi evropskými místními samosprávami;
- **LIFE:** životní prostředí, biologická rozmanitost a oběhové hospodářství;
- **Horizont Evropa:** výzkum a inovace;
- **Erasmus+:** vzdělávání, výměna zkušeností a posilování kapacit.

Na národní úrovni se dostupné programy liší podle jednotlivých zemí. Ve Francii mohou místní samosprávy využívat zejména Národní program pro výživu (PNA), agenturu ADEME nebo podporu regionů (MAASA, 2026). V České republice a Rumunsku pochází financování především z evropských fondů spravovaných na národní úrovni, zejména ze Strategického plánu SZP, regionálních operačních programů a fondů určených pro životní prostředí nebo územní rozvoj. Hlavními partnery místních samospráv jsou ministerstva zemědělství, agentury regionálního rozvoje a řídicí orgány programů (DotaceEU, bez data; Romanian Ministry of Investments and European Projects, 2023).

Soukromí poskytovatelé financí mohou veřejné zdroje doplnit, zejména ve fázi pilotních projektů nebo při financování koordinačních a animačních aktivit (nadace, firemní mecenášství apod.).

Podrobněji: 5 doporučení pro přípravu žádosti o evropské financování (EuropelDF, bez data)

- Vybrat nejvhodnější program ještě před zahájením přípravy projektu.
- Pečlivě analyzovat výzvu a podmínky programu, aby byla žádost o financování v souladu s prioritami výzvy.
- Navázat partnerství s aktéry z vašeho území, která posílí kvalitu a důvěryhodnost projektové žádosti.
- Připravit žádost o financování s realistickým harmonogramem a jasně definovanými měřitelnými výsledky.
- Předem počítat s administrativními požadavky a zajistit spolufinancování požadované programem.

5.4 Hodnocení dopadů místní potravinové politiky

Je nezbytné průběžně sledovat realizaci potravinové strategie a hodnotit její dopady. Monitorování a hodnocení umožňují řídit realizaci strategie, v případě potřeby upravovat jednotlivá opatření, informovat volené zástupce a partnery o dosaženém pokroku a zároveň dokládat přínosy potravinové politiky obyvatelům i poskytovatelům financí.

Rozlišování mezi monitorováním a hodnocením

Monitorování je průběžný proces, který umožňuje sledovat postup realizace akčního plánu ve vztahu ke stanoveným cílům. Odpovídá zejména na následující otázky: Jsou plánovaná opatření realizována? Jsou mobilizovány potřebné zdroje? Přinášejí první výsledky očekávané efekty?

Hodnocení naopak probíhá v klíčových etapách realizace strategie. Jeho cílem je posoudit výsledky a dopady strategie, porozumět tomu, co funguje a co nikoli, a identifikovat možnosti dalšího zlepšení.

Oba přístupy se vzájemně doplňují: monitorování slouží k průběžnému řízení strategie, zatímco hodnocení poskytuje podklady pro strategická rozhodnutí (EVAL – Centre de ressources en évaluation, bez data).

Vytvoření systému monitorování a hodnocení

Monitorování a hodnocení je třeba připravovat již při zpracování diagnostiky (předběžnou identifikací ukazatelů, které budou pro dané území relevantní), a následně při přípravě akčního plánu. Pro každý akční list se doporučuje stanovit několik ukazatelů monitorování (ukazatele aktivit a realizace), určit osobu odpovědnou za jejich sledování a stanovit četnost jejich aktualizace (Syalinnov, bez data).

Na úrovni celé strategie pak ukazatele výsledků a dopadů umožňují měřit vývoj území ve vztahu ke stanoveným cílům.

Systém monitorování a hodnocení může vycházet z:

- pravidelně aktualizovaného přehledového panelu (BASIC et al., bez data);
- řídicího výboru (v souladu s předem definovaným systémem správy), který analyzuje dosažené výsledky a v případě potřeby navrhuje úpravy strategie.

Příklad: Ukázka přehledového panelu pro monitorování a hodnocení místní potravinové strategie

	Ukazatel	Typ ukazatele	
Strategický cíl 1: Zajistit všem přístup ke zdravým a udržitelným potravinám	Podíl obyvatel dotčených čtvrtí, u nichž došlo díky realizovaným opatřením ke zlepšení stravovacích návyků	Ukazatel dopadu	Doplňované údaje: četnost aktualizace, zdroj dat, odpovědná osoba, výchozí hodnota (T0) a cílová hodnota
Opatření 1.1. Zavést mobilní prodejnu čerstvých potravin v jednotlivých čtvrtích	Objem čerstvých potravin prodaných prostřednictvím mobilní prodejny	Ukazatel monitorování	
Opatření 1.2. Uspadnit zásobování organizací poskytujících potravinovou pomoc místním ovocem a zeleninou	Počet místních producentů dodávajících svou produkci organizacím poskytujícím potravinovou pomoc	Ukazatel monitorování	

Pro více informací o hodnocení potravinové politiky z pohledu Cílů udržitelného rozvoje OSN si přečtěte příručku „Pour une approche globale de l'alimentation“, kterou v roce 2021 vydala organizace Let's Food.

5.5 Komunikace jako nástroj dlouhodobého ukotvení potravinové politiky

Pravidelná komunikace podporuje zapojení aktérů, posiluje podporu obyvatel a přispívá k dlouhodobému ukotvení potravinové politiky mezi prioritami daného území.

Komunikační strategie by měla využívat různá sdělení a komunikační nástroje přizpůsobené jednotlivým cílovým skupinám:

- **obyvatelé**, aby byly zviditelněny konkrétní změny (nové služby, akce, veřejné stravování, podpora místních producentů apod.) a podpořena jejich účast na akcích i rozhodovacích procesech;
- **volení zástupci**, prostřednictvím prezentace dosažených výsledků s cílem zajistit dlouhodobou kontinuitu strategie;
- **partneři a poskytovatelé financování**, s cílem prezentovat dosažené výsledky, posilovat spolupráci a podporovat vznik nových projektů (Person & Let's Food, 2025).

Aby byla komunikace účinná, je vhodné ji začlenit již od samotného zahájení procesu. Doporučuje se připravit:

- komunikační strategii, která stanoví komunikační cíle, cílové skupiny a odpovídající klíčová sdělení;
- komunikační plán, navržený v souladu s jednotlivými etapami strategie (diagnostika, schválení akčního plánu, zahájení realizace opatření, výroční hodnocení atd.) (Person & Let's Food, 2025).

Příklady možných komunikačních nástrojů

- Tematické akce:
 - Grand Lyon Métropole (France): "A table Lyon!" – Týden udržitelného stravování
 - 48 hodin městského zemědělství v Praze (Česká republika)
 - Eurometropole Štrasburk (Francie): „Les Rendez-vous de l'alimentation“

- Komunikační videa:
 - Město Milán: prezentace výsledků opatření realizovaných v oblasti školního stravování.
 - Město Birmingham: představení potravinové strategie srozumitelnou formou prostřednictvím konceptu „Birmingham Food Revolution“.

BIBLIOGRAPHIE

- Agence Erasmus+ France, 2021. *Erasmus+ pour les collectivités territoriales* [online]. Dostupné z: <https://agence.erasmusplus.fr/priorites-et-thematiques/erasmus-pour-les-collectivites-territoriales/>
- ANBDD, n.d. Fiche-ressources - Ressources et outils pour vos démarches participatives, de concertation ou d'animation participative [online]. Dostupné z: <https://www.anbdd.fr/publication/fiche-ressources-ressources-et-outils-pour-vos-demarches-participatives-de-concertation-ou-danimation-participative/>
- ANCT - Agence nationale de la cohésion des territoires, n.d. *Alimentation* [online]. Dostupné z: <https://anct.gouv.fr/programmes-dispositifs/politique-de-la-ville/alimentation>
- Banque des territoires, 2025. *Le Réseau national des fermes publiques voit officiellement le jour* [online]. Dostupné z: <https://www.banquedesterritoires.fr/le-reseau-national-des-fermes-publiques-voit-officiellement-le-jour>
- Bartezzaghi G., n.d. Diagrammes d'acteurs - projet URBAL [online]. Dostupné z: <https://urbal-sustainablefood.guide/fr/diagrammes-dacteurs>
- BASIC, TERO, Solago, Defis, n.d. Suivi-évaluation des stratégies alimentaires de territoires - Programme TETRAA [online]. Dostupné z: <https://suivi-evaluation-tetraa.basic.coop/>
- Brand C., Bricas N., Conaré N., Daviron N., Debru J., Michel L., Soulard C-T, 2017. Construire des politiques alimentaires urbaines.
- CEDEFOP, 2013. *Visites d'étude : Libérer les potentiels pour améliorer l'éducation et la formation en Europe*.
- Commission européenne, n.d. Possibilités de financement pour les agriculteurs [online]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/funding-and-tenders/how-apply/eligibility-who-can-get-funding/funding-opportunities-farmers_fr
- Conseil alimentaire de València, n.d. Site web [online]. Dostupné z: <https://consellalimentari.org/>
- DotaceEU, n.d. Information about funds [online]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/en/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>
- DREAL Occitane & CEREMA, n.d. Choisir les méthodes de concertation [online]. Dostupné z: https://www.occitanie.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/fiche_5_choisir_les_methodes_de_concertation_pour_imprimeur.pdf
- École normale supérieure de Lyon, 2025. *Projet alimentaire territorial (PAT)* [online]. Géoconfluences. ISSN 2492-7775. Dostupné z: <https://geoconfluences.ens-lyon.fr/glossaire/projet-alimentaire-territorial-pat>
- Eurocities (n.d). Pathways for Food 2030 led Urban Food Policies. <https://eurocities.eu/resources/pathways-for-food-2030-led-urban-food-policies/>
- Eurocities, 2025. *Why cities must be part of Europe's food future* [online]. Dostupné z: <https://eurocities.eu/latest/why-cities-must-be-part-of-europes-food-future/>
- European Community Foundation Initiative - ECFI, n.d. *Study Visits* [online]. Dostupné z: <https://communityfoundations.eu/learning-opportunities/community-foundation-study-visits/>
- EuropeIDF, n.d. Avant de déposer ma demande de financement européen [online]. Dostupné z: <https://www.europeidf.fr/jai-un-projet/les-etapes-a-suivre/avant-de-deposer-ma-demande-de-financement-europeen>
- EVAL - Centre de ressources en évaluation, n.d. Evaluation de politiques publiques : définitions [online]. Dostupné z: <https://www.eval.fr/quest-ce-que-levaluation/plus-de-definitions/>
- Food Shift2030. (2022). Validated core set of food shift indicators. https://foodshift2030.eu/wp-content/uploads/2022/05/D3.2-VALIDATED-CORE-SET-OF-FOODSHIFT-INDICATORS_v3.pdf
- Grenoble Alpes Métropole, 2023. Alimentation : L'abattoir du Fontanil poursuit sa modernisation [online]. Dostupné z: <https://www.grenoblealpesmetropole.fr/actualite/173/45-alimentation-l-abattoir-du-fontanil-poursuit-sa-modernisation.htm>
- Horizon Europe, 2022. Programmes européens de financement de projets hors Horizon Europe [online]. Dostupné z: <https://www.horizon-europe.gouv.fr/programmes-europeens-de-financement-de-projets-hors-horizon-europe-29927>

- ICLEI Europe, n.d. Join ICLEI [online]. Dostupné z: <https://iclei-europe.org/join-iclei/>
- Interreg Central Europe, n.d. Study Visits – Learning Beyond Borders [online]. Dostupné z: <https://www.interreg-central.eu/news/study-visits-learning-beyond-borders/>
- Koprivova, J., Moreau, V., Rusin, P., 2015. Les collectivités territoriales en République tchèque.
- Ledroit, V., 2023. La décarbonation, un défi majeur pour l'agriculture européenne [online]. Touteleurope.eu. Dostupné z: <https://www.touteleurope.eu/agriculture-et-peche/la-decarbonation-un-defi-majeur-pour-l-agriculture-europeenne/>
- Les Greniers d'Abondance, 2020. Vers la résilience alimentaire. Faire face aux menaces globales à l'échelle des territoires [online]. 184 p. Dostupné z: <https://resiliencealimentaire.org/wp-content/uploads/2021/01/VersLaResilienceAlimentaire-DigitaleVersion-HD-1.pdf>
- Let's Food, 2020. Incubateur culinaire de Goussainville [online]. Dostupné z: <https://letsfoodideas.com/fr/initiative/incubateur-culinaire-de-goussainville/>
- Let's Food, 2021 (2). Pour une approche globale de l'alimentation - Mettre en action les ODD de l'ONU par les PAT [online]. Dostupné z: https://www.letsfood.fr/_files/ugd/c96d90_890f4ca2ac224da7a26a7df4bc2657bd.pdf
- Let's Food, 2021. Guide méthodologique - Construire des territoires nourriciers - Retours d'expériences et outils [online]. Dostupné z: https://www.letsfood.fr/_files/ugd/c96d90_cec80454cfa47558a0dcefb6c77197d.pdf
- Let's Food, 2026. Coopération internationale des collectivités territoriales et systèmes alimentaires durables : freins et leviers.
- LISODE, 2024. Guide de concertation territoriale et de facilitation [online]. Dostupné z: <https://www.lisode.com/wp-content/uploads/2024/12/2024-guide-concertation-territoriale-Lisode.pdf>
- Malassis L., 1983. Filières et systèmes agro-alimentaires [online]. Dostupné z: https://www.persee.fr/doc/esag_2275-4172_1983_num_17_517_1636
- Milan Urban Food Policy Pact (2023). Food trails : Report on MUFPP urban food policies. https://foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org/wp-content/uploads/2023/10/Food-Trails-D1.1_-_Report-on-MUFPP-urban-food-policies.pdf
- Ministère de l'agriculture, l'agroalimentaire et de la souveraineté alimentaire (MAASA), 2026. PNA 4 : vers une alimentation saine et durable pour tous [online]. Dostupné z: <https://agriculture.gouv.fr/pna-4-vers-une-alimentation-saine-et-durable-pour-tous>
- Ministère de l'Agriculture, de l'Agro-alimentaire et de la Souveraineté alimentaire, n.d. PAC | Politique agricole commune [online]. Dostupné z: <https://agriculture.gouv.fr/pac-politique-agricole-commune>
- Ministère de l'Éducation et de la Recherche, n.d. Programme national « REPAS SAIN » [online]. Dostupné z: https://www.edu.ro/masa_sanatoasa
- Person H., Let's Food, 2025. La communication dans les PAT - guide méthodologique [online]. Dostupné z: <https://france-pat.fr/app/uploads/2025/07/La-communication-dans-les-PAT.pdf>
- Rastoin J-L., Ghersi G., 2010. Le système alimentaire mondial [online]. Dostupné z: <https://shs.cairn.info/le-systeme-alimentaire-mondial--9782759206100>
- Romanian Ministry of Investments and European Projects, 2023. Support for agriculture in Romania [online]. Dostupné z: <https://oportunitati-ue.gov.ro/en/sprijin-pentru-agricultura-din-romania/>
- Spizzichino, R., Maréchal, G., Devèze, J.-C., 2021. Une agriculture durable, une alimentation saine : Un défi pour tous.
- Syalinnov, n.d. La démarche Syalinnov [online]. Dostupné z: <https://syalinnov.org/?Demarche>
- Terres en Villes, 2020. Comprendre la gouvernance des systèmes alimentaires urbains [online]. Dostupné z: https://terresenvilles.org/wp-content/uploads/2023/11/2_frugal-cahier-acteurs-2-gouvernance.pdf
- Toute l'Europe, 2018. Quand la faim et la malnutrition augmentent en Europe [online]. Touteleurope.eu. Dostupné z: <https://www.touteleurope.eu/agriculture-et-peche/quand-la-faim-et-la-malnutrition-augmentent-en-europe/>
- Toute l'Europe, 2019. Jumelages [online]. Touteleurope.eu. Dostupné z: <https://www.touteleurope.eu/l-europe-et-moi/jumelages/>

- Toute l'Europe, 2026. Le rôle central des régions dans la gestion des fonds européens [online]. Touteleurope.eu. Dostupné z: <https://www.touteleurope.eu/fonctionnement-de-l-ue/le-role-central-des-regions-dans-la-gestion-des-fonds-europeens/>
- Toute l'Europe, Ledroit, V., 2026. Qu'est-ce que la politique agricole commune (PAC) de l'Union européenne ? [online]. Touteleurope.eu. Dostupné z: <https://www.touteleurope.eu/agriculture-et-peche/qu-est-ce-que-la-pac/>
- Trame, n.d. Le groupe d'échange de pratiques : Progresser grâce à ses pairs [online]. Dostupné z: <https://trame.org/ressource/le-groupe-dechange-de-pratiques-progresser-grace-a-ses-pairs-les/>
- Vie publique, 2023. La répartition des compétences entre collectivités après la loi NOTRe [online]. Dostupné z: <https://www.vie-publique.fr/fiches/20112-la-repartition-des-competences-entre-collectivites-apres-la-loi-notre>
- Vie publique, 2024. Quel est le rôle du département en matière d'aide sociale ? [online]. Dostupné z: <https://www.vie-publique.fr/fiches/20135-quel-est-le-role-du-departement-en-matiere-daide-sociale>

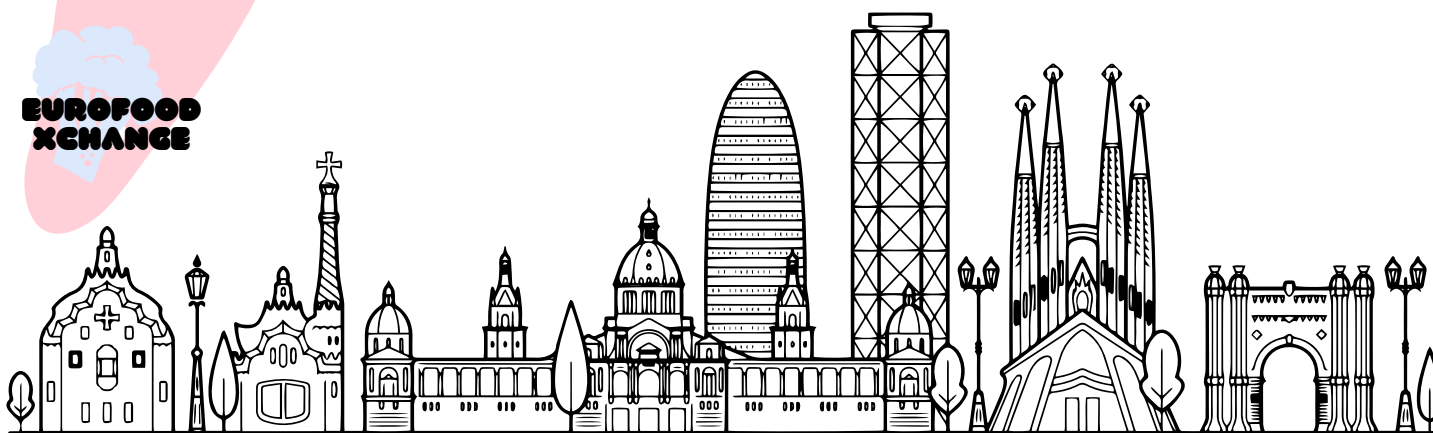
POZNÁMKY

Kontakty

anna.faucher@letsfoodcities.org
louison.lancon@letsfoodcities.org

**EUROFOOD
XCHANGE**

Funded by
the European Union

**Prague
innovation
institute**

CLIMATO SFERA